



**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Legatis, De Successionibus Ab Intestato, De Renvnciationibus

**Luca, Giovanni Battista de**

**Coloniae Agrippinae, 1690**

Disc. XIV. Nepesina legati. An, & quando certa designatio in legatis pro certo opere faciendo, stet taxativè, vel demonstrativè, adeò ut deficiente designatione, vel re designata non sufficiente, ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74076](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74076)

tit. 8. privil. 25. & decis. 298. n. 12. , ibique Hodiern.

Quare difficultas residebat in eo, quod hæres etiam esset causa pia, an scilicet intraret inter æque privilegiatos conuassatio privilegiorum, itaut, vel intraret distinctio, quæ habetur in legatis prophanis inter res animatas, quas, ubi sunt deteriores, magis expedit non habere quam habere, & res inanimatas, quas semper habere expedit, undè propterea præstando etiam deterius, legatum remaneat proficuum, & operativum.

Et in hoc, licet *Capr. cons. 3. num. 3. & sequen.* ex dicta ratione conuassationis privilegiorum punctualiter firmet, ut mediocre debeatur; Nihilominus dicebam, ut de stricto jure contrarium probabilius videretur, quoniam regula, ut inter privilegiatos privilegia conuassentur, procedit, ubi ambo sunt privilegiati in genere, & in specie, atque uterque deducere potest privilegium active, & passive, & non aliàs, ut cæteris cumulatis *Tiraquell. privil. pia causa 26. plenè Trentacinq. lib. 1. var. tit. de rescript. & privil. resol. 1. n. 3.* Idcoque cum causa pia reperitur in jure privilegiata, quando est legataria, & sic in specie consequendi ex legato, quod majus; Et converso autem non reperitur privilegiata in eadem specie, quando est hæres, præstandi quod minus ex privilegio, eo quia aliàs de jure, quod majus præstari deberet, hinc proinde sequitur, ut cesset concursus privilegiorum hinc inde, & consequenter locus non sit regula.

Praterè, polito etiam concursu privilegiorum in eadem specie, adhuc tamen inter easdem causas piæ datur inæqualitas privilegiorum, seu magis, & minus juxta majorem, vel minorem pietatem, seu verisimilem testatoris voluntatem, quæ uni magis alteri pio operi assistat, ut non semel hoc eodem titulo inierius habetur in proposito contributi inter legatarios, quoties hæreditas omnibus idonea non sit, quoniam in eodem genere piarum dispositionum, datur majus, vel minus privilegium, ut una pia dispositio non subjeat contributo, & alià sic, quia nempe agatur de facta pro restitutione malè ablatorum, ac exoneratione conscientia, sive pro missis celebrandis, aut aliæ eocurrant circumstantia majorem affectionem testatoris verisimiliter suadentes; Licet enim omnes essent dispositiones piæ, animæ favorabiles, ac directæ in Deum, qui est unus, & idem qui per plura organa, seu media, nostras piæ largitiones in peccatorum redemptionem recipit; Nihilominus adhuc datur inter eadem opera aliqua differentia majoris pietatis, seu magis benè ordinatae charitatis, vel majoris affectionis ipsius disponentis; Idque præsertim à DD. exemplificari solet in legatis pro celebratione missarum utpotè ex opere, quod juxta piam catholicam credulitatem magis proximè operativum est ad animæ suffragium, ac liberationem, vel aliquod levamen à pœnis purgatorij; Et hunc dicebam esse casum cum ageretur de legato pro erigendis cappellanij cum onere missarum, ac ulterius concurreret ratio verisimilis majoris affectionis testatoris, dum quo magis cappellanæ erant benè dotatæ, eo magis id influebat in honorificam conservationem ejus memoriæ in patria.

Accedente etiam alià ratione melioris, magisq; honorifici cultus Ecclesiæ Cathedralis, dum quo magis beneficia sunt pinguis, & benè provisã, eo magis habentur personæ qualitate melius Ecclesiæ inservientes; Licet enim quoad provisionem hujusmodi cappellantarum, seu beneficiorum, principaliter spectetur fructus, qui sive in una, sive in al-

tera locorum specie erat unus, & idem, ut judicabam tamen quod dicta circumstantia majoris, vel minoris valoris influebat quoque in fructum, licet non circa quantitatem, benè tamen circa facultatem exactiorem; Ac etiam quia sæpius, ob defectu seu assignationum deteriorationem, oportet pati de facto etiam diminutionem fructuum, vel amissionem in parte, ex qua circumstantia restat diminutio valoris intrinseci; Non tantum oportet super his, ultra primam informationem abcurrere, quoniam causa Patronus, qui pro capellanis scribebat, cum quadam simplicitate peragitur, atque Collegij Administratores vix ita difficultatibus dederunt libenter; Et de hoc eadem materia in terminis legati certæ quantitates inter censibus, cujus esset electio, & an legatarius esse possit anteriores, & magis exigibiles, vel hæreticæ stare possit posteriores, & minus tutos habere *Viterbien. legati hoc eodem tit. dist. præced.*

NEPESINA

LEGATI

PRO

HÆREDIBVS CATHARINÆ ZACCARDINÆ.

Responsum pro verius.

An, & quando certa designatio in legatis pro certo opere faciendõ, sit taxativè, vel demonstrativè, adeoq; deficiente designatione, vel re designata non sufficienter intret, necnè obligatio suppleudi aliunde.

SVM MARIVM.

- 1 **F** Acti series
- 2 De ratione deficientia fructuum horum montium.
- 3 Quod facta assignatione aliquando in horum cum præsupposito, ut quædam res dictum importarent, non teneatur licet si redditus deficient, & non intret suppositum demonstrativè.
- 4 De privilegio pia causa, ut semper designatio demonstrativè.
- 5 Contrarium, ut pia causa hoc non sit præsupposita.
- 6 Distinguitur, seu conciliatur.
- 7 De eodem, & ut in dubio pro pia causa quod sit.
- 8 Pia causa attendit veritatem naturalem, cum defectum ea non supplet.
- 9 Declarantur decisiones, de quibus memini.
- 10 Quando designatio dicatur stare taxativè, vel demonstrativè.
- 11 De eodem, & quomodo id designandum sit.
- 12 De applicatione ad casum quæ sit.
- 13 De alio casu controversia, ut designatio præsumitur demonstrativè.
- 14 Et de alio casu, in quo dicitur idem.

De LU  
de  
testament  
et cat  
97  
9

## DISC. XIV.



Atharina prole carens, institutis pronepotibus ex fratre, factaque narrativa, quod possideret in Vrbe 26. loca montium, tunc fructuantium ad rationem quinque pro centenario, mandavit erogari ex eorum fructibus annua scuta centum pro subsidio dotali quatuor pauperum puellarum, & scuta 20. pro diversis alijs pijs operibus, mandando, ut in casu extractionis, pretium [toties quoties id contingeret] non in alios effectus, quam in consimilia loca montium investiri deberet, assignata ratione, ut dicta annua summa ex fructibus pro pijs operibus implendis percipi posset; Tractu vero temporis, duplicem diminutionem, tam in sorte, quam in fructibus dicta loca montium passa sunt; In fructibus scilicet ob reductiones primo ad quatuor cum dimidio, & deinde ad quatuor, Et in sorte, quoniam sequuta extractione, in cuius casu, Camera debitorum restituit solum scuta centum pro quolibet loco, in quibus consistit pretium intrinsecum, & naturale, ad effectum emendi alia consimilia loca, juxta frequentiore contingentiam, oportet erogare aliquam majorem summam, ratione augmenti extrinseci; Et quatenus id expleri non possit [quia neque alia non addit pecunia, nisi ex hujusmodi extractione retracta], id causat diminutionem numeri, adeo[ut] [c. g.] cum pretio locorum 26., vix emanantur loca 25. vel 24. & sic successivè, contingente hujusmodi replicata extractione, & nova erogatione, fors primava longo temporis tractu, recipit notabilem diminutionem, ex qua de cõsequenti resultat diminutio fructuum; Quare exequutores ab eadem testatrice ad id deputati, non integram summam scutorum 120. ab ea demandatam, sed solum eos minores fructus, qui in tempora, percepti fuerunt, erogarunt; Hinc proinde officiales Fabricæ, præventionem excitaverunt contra hæredes testatricis pro suppletionem omnium annorum decursorum, quod summam notabilem importabat; Quare desuper, pro veritate ab eisdem hæredibus consultus fui, ad effectum deliberandi, an expediret litem sublinere [ut aliquorum desuper consultorum sensus erat], vel potius, cum honesta concordia pro istius Tribunalis stylo hujusmodi litem, & molestias redimere, atque juxta hæc secundam partem Ego respondi.

Consilientes autem litis prosecutionem, opinando quod molestia essent indebita, juxta solum pragmaticum stylum, qui hodie adeo invaluit, procedendi cum decisionibus, & auctoritatibus, quæ videntur speciales, illas non examinando, neque casus distinguendo; Fundamentum constituebant in firmatis per Rotam in Camerinen. dotis Ecclesiæ 22. Junij 1650. & 9. Maij 1653. coram Melitia, quarum prima est impressa decis. 62. par. 11. recent., in quibus deciditur, quod fundata per testatorem, vel disponentem Ecclesia, seu cappella cum annuo reddito per hæredes solvendo scutorum 500. redimibili cum sorte scutorum 6. m., investendorum in effectus fructiferos, si dicta summa per hæredes restituta, eaque investita, dictum fructum non produceret, sed longè minorem, non tenerentur hæredes ad suppletionem; Ac etiam in Romana supplementi dotis 5. Decembris 1653. coram Cerro, ubi quod facta donatione, vel assignatione pro dote monasterij tot bonorum, quæ redderent in fructu annua scuta 300., si post assignationem

Card. de Luca de Legat.

dictus fructus diminutionem pateretur, non teneantur hæredes supplere; Ad quod etiam conferunt deducta apud Mantu. decis. 242. & late per Brixian. in reperor. decis. Borgnin. vers. verba potius præsumuntur postea demonstrativè & c., ubi in fortioribus terminis certi numeri missarum celebrandarum, ut diminuto assignamento, vel excreta elemosyna missarum, unde propterea, illud ad præfinitum numerum non sufficiat, iste reduci debeat juxta frequentem, & quotidianam praxim reductionis missarum ex ista causa.

Non acquiescendo autem, pro genio, ac stylo hujusmodi generalitatibus; Ad veritatem melius indagandam, opportunum censui examinare prius theoreticam juris generalem, sive in abstracto, deindeque agere de concreto, sive de applicatione, distinguendo primam juris inspectionem in duas questiones, quas desuper habemus; Primo nempe, an favor piæ causæ aliquam specialitatem in hac materia inducat, adeo[ut], quamvis regulariter in prophanis, destinatio taxativè potius, quam demonstrativè stare, unde propterea indubitata resultet juris dispositio pro exclusionem suppletionis, attamen in pijs legatis seorsim dicendum esset; Et secundò, quatenus pia causa hujusmodi privilegium non habeat, dictumque effectum non operetur, adeo[ut] pariformiter cum generali regula, seu theoricæ procedendum sit; An & quando in una, vel respectivè altera taxativæ, vel demonstrativæ specie versari dicamur.

Quatenus pertinent ad primam; Inter antiquiores non modica fuit questio, an inter causæ piæ favores, & privilegia, istud recensendum veniat, ut taxativam resolvat in demonstrativam, ad effectum ut pius opus à testatore volitum, integrè impleatur, cum obligatione hæredis ad suppletionem; Vel potius, ut in hoc nullum dignoscatur privilegium; Atque juxta primam partem favore piæ causæ sentiunt Roman. singul. 435. quod ab omnibus in hoc alligari solet, & alij relati per add. ibidem Tiraquell. privil. piæ causæ. 63. Tondut. quest. benef. rom. 1. quest. 90. num. 2. Rouit. decis. 57. num. 2.

Contrarium verò tenent Felin. in cap. super literis num. 4. de rescrip. & alij relati per Rouit. dicta decis. 57. ubi istam questionem ex professo hinc inde disputat, ex quibus patet, magis communem esse hanc secundam opinionem; quod etiam agnoscit Rota decis. 11. de testam. in antiq. decis. 662. par. 1. divers. apud Merlin. decis. 456. num. 35. & seqq. reperit. dec. 365. par. 5. rec. decis. 63. num. 21. par. 11. rec. Tondut. dicta quest. 90. num. 4. & seqq.

Quod scilicet, in eis favore piæ causæ, & pro suppletionem respondeatur, eo quia ambiguum esset, an in una, vel altera specie versaremur, quo casu favor piæ causæ hunc effectum operatur, magis benignæ, ac late interpretationis, atque ut indubio potius pro demonstrativa, quam pro taxativa respondendum sit, præsumendo voluntatem disponentis eo modo, quo melius, ac pinguius illa impleri potest, ex conclusione, de qua pluries subtit. de dote, & alibi, ut quemadmodum in legatis prophanis, seu alijs ob præsumptam majorem hæredis directionem legatum ambiguum, seu æquivocum interpretandum est, ut minus gravet, ita e converso pia legata interpretationem habeant in oppositum; Ubi verò facti circumstantiæ ob claram probationem, vel fortiores præsumptiones dictam præsumptionem cessare faciant, atque taxativæ suadeant, tunc favor causæ piæ nullius est operationis ex vera propositione pluries insinuata subtit. de testam. & alibi, quod piæ causæ privilegium operativum est in

§ ijs, quæ pendet à juris positivi subtilitate, & solemnitatibus, non autem in ijs, quæ sunt voluntatis, ac juris naturæ, quoniam dum Ecclesiasticis enim prohibet obtinere bona alterius citrà iustius voluntatem, multò magis ipsa hoc observare debet; Istaquæ videtur hujus quæstionis genuina veritas; Et consequenter tanquam in quæstione facti, & voluntatis potius, quàm juris, neglectis diversis opinionibus, decisio regulanda est ex facti circumstantiis, ex quibus verisimilem disponentis voluntatem indagare oportet, illamquæ servare; Atque in his terminis, & cum hoc præsupposito procedunt dicte decisiones, in quibus Alij desuper consulti simpliciter fundamentum constituebant, quoniam reverà error est cum generalitatibus in hac materia procedere.

Cum eadem distinctione, seu reflexione procedendum esse dicebam in altera quæstione, quando scilicet designatio stare dicatur taxativè, vel demonstrativè; Quamvis etenim Scribentes, pro consuetudine legale in insipidura, totam vim constituere soleant in verborum ordine, seu contextura, distinguendo, an legatum cum sua perfecta oratione præcedat, adeòt alia suppletionem non indigeat, deindequæ adjiciatur designatio; Et tunc censetur demonstrativè; Aut verò sine designatione oratio esset imperfecta, ipsaquæ designatio eam perficiat; Et tunc secùs; Magnam etiam retexendo quæstionem, an oratio debeat esse penitus separata à designatione, vel sufficiat unica, & conjunctiva cum solo relativo, ut ex sensu Bartol. distinguit *Castrus. cons. 338. lib. 1. num. 3.* quem ceteri sequuntur relati per *Cyriacum contr. 336. n. 8. & seqq. Grat. discip. 256. num. 1. & seqq. Larr. de ann. vers. lib. 1. cap. 15. in fin. Alphons. de Leon. de cappellan. quest. 5. sect. 14. Castill. lib. 4. contr. 54. num. 21. & seq. Galeot. lib. 2. contr. 44. de Marin. resol. 124. lib. 2. Ronit. decis. 57. num. 3. & 11. Merlin. decis. 456. num. 35. & seqq. Kor. decis. 63. num. 21. par. 11. rec. Fanen. dotis 31. Januarij 1650. coram Vero spio, & advertitur etiam sub tit. de dote disc. 61.*

Attamen mihi id nunquam placuit, quoniam ex propositione præ oculis semper habenda, ut non cortex, & figura verborum, sed substantia veritatis attendi debeat, erroneum videtur, ita generaliter decisionem regulare cum hac formalitate verborum, quæ potius Notarij quàm testatoris esse dicuntur; Potissimè verò in hac facti specie, quod agebatur de testamento mulieris, quod juxta hujus regionis nimium damnabilem abusum, conceptum erat in lingua latina, ipsi testatrici omnino ignota; Et consequenter prorsus fabulosum videtur ex formalitate verborum, vel phrase Notarij, voluntatem regulare, cum potius indagari debeat substantia voluntatis ex facti circumstantiis, potissimum verò à qualitate hæredis, an sit verisimiliter magis dilectus, necne.

Applicando autem ad rem; In hac facti specie ex ejus circumstantiis, pro demonstrativa potius mihi respondendum videbatur, ideoquæ consului, ut concordia procurari debuisset, ut credo sequutum, quoniam etiam contextus verborum id suadere videbatur, cum tamen sufficeret, quod esset dubium, ut in eo pro causa pia faciendâ esset interpretatio ut supra; Clariùs verò, quoniam agebatur de hærede penè extraneo, adeòt non intraret illa magis benigna interpretatio, quæ favore hæredis contra legatarium ex ratione prædilectionis fieri debet, atque agebatur de asse hæreditario valde notabili, undè propterea onus suppletionis non remanebat incongruum, neque inverisimile, totius-

que dispositionis contextus ostendere videbatur, ut testatrix erogationem dicte summe annuorum scutorum 120. in animo principaliter habuisset.

Hinc in pluribus nimium frequentibus quæstionibus plures disputati, cum hac distinctione, seu regula procedere consuevi, præterquam, ut inepto usui satisficeret, juxta opportunitatem causarum pro una, vel altera parte, prædilectum adfirmitatem cumulum faciendâ; Præsertim vero in *Pervisione legati* pro Collegio Cambij qua *Flordispina Sentia*; Cum enim testator fuerit magis negotiator, instituto hærede unico filio legitimo, in casu ejus obitus absque prole, undè fuit loci substitutioni ad favorem *Flordispinae filie*, requisisset aliqua legata, præsertim unum scutorum mille dicto Collegio pro pijs operibus administrandis, designando pecunias retrahendas ex effectu *Thefaurariæ*, quam ipse habuerat; Idem vero aliquod tempus supervivens dictos effectus notabili parte exigendo, pecunias investierit, quod, quo per hæredis tutores fieri debere mandaverat, undè propterea facto casu legati non accedens, nisi modici effectus in exigibiles, merito per *legatum sub die 4. Maij 1671. coram Bourlemont* testatoris fuit pro legatario, ut delimitatio stare demonstrativè, non autem taxativè, quodque substantiam tantatis esset, ut defecto filio masculo, atque transeuntibus bonis ad feminam aliqua major fierent pia opera pro anime suffragio, ob excellentem rationem prædilectionis, ac majoris professionis filij masculi, & agnationis; Ex ea positione circumstantia, quod post testamentum superavit testator per plures annos, atque morti proxima aliqua legata in testamento contenta, in codicillis revocavit, & in reliquis testamentum confirmavit.

Et in una *Mediolanen.* disputata coram Præfato Iudice commissario; Cum *Anna Carpana* requisisset aliquibus ejus filijs proventus in diversis Religionibus quasdam annuas summas ad eorum vitam percipiendas ex fructibus effectuum, quos ipse habebat in Banco Sancti Ambrosij, alioque defectu vel deteriorato, prætenderet hæres, ut legatum damno id cedere deberet, quodquæ dicta delimitatio stare taxativè; Dicebam ego scribens pro Religiosis legatariis idem quod supra, ut si spectari deberet substantia voluntatis, quæ erat pro videlicet religiosos de annua vitalitia subventio nec notata Ecclesiæ consuetudine pro illis extraneis, quibus Religio non providet, quamvis adjici solet, ut Religiosi legatarii debeant erogare in usus pios ab ipsis testatoribus eis communicatos, quoniam ista est cautela adhiberi solita, ut Religio manus desuper non operaretur, atque in alijs usibus eroget ex deductis, ut *de testam. disc. 56.* ac etiam sub tit. de legatariis in effectu autem substantia voluntatis est, pro dendi personas ex motivo sanguinis, ideoque delimitatio facta fuit de effectibus dicti banci, in gratiam legatariorum, tanquam de effectibus magis propriis, & explicitis, non autem, ut eis constituitur dicta subventio cessare deberet, & consequenter standum non est verbis, seu coram formalitati; Eodemque modo quam plures alias consimiles quæstiones decidendas esse, pro meo sensu, respondere consuevi.

De LU  
ne  
Testament  
et cat  
9VT  
9

ROMANA  
LVCRI ET LEGATI

P R O

ANTEACORFINA DE PACTIS

C V M

ALEXANDRO SABELLO.

Casus disputatus coram A.C., resolutus pro Alexandro, postea ut credo, concordatus.

An factio per uxorem viro legato de fundis dotalibus, vel eorum aliqua parte, possit vir lucrum dotalis petere ab hæredibus mulieris in alijs bonis, vel potius illud sub legato compræhensum sit; Et an legatum factum per uxorem viro, compensetur cum lucro dotali.

SVMMARIVM.

- 1 **F**actio series.
- 2 An legatum factum per debitorem creditori censeatur animo compensandi, & in specie an legatum factum viro compensetur cum lucro dotali.
- 3 Quando cesset regula super compensatione, vel non compensatione.
- 4 Quid in terminis lucris debiti ex Statuto Urbis.
- 5 Probitio voluntatis naturalis in hoc sufficit.
- 6 De distinctione inter casum certum, & dubium, an debitum sit voluntarium.
- 7 Lucrum est pars quotativa dotis.
- 8 Legatum censeatur factum de portione, vel jure spectante ad restatorem.

D I S C. XV.

**M**aria Flavia de Corfinis nupta Alexandro cum dote scutorum 3000., hoc est dacentum in bonis mobilibus, & 2800. in tot locis montium, cum expressione quod ea remaneret pro fundo dotali tanquam species; Decedens, in ejus testamento; pluribus factis legatis, penè absorbentibus dicta bona mobilia, & quedam alia extradotalia; viro reliquit usumfructum dictorum locorum montium, eorumdem proprietate relicta Antea nepi hæredi instituta; contra quam idem vir iudicium instituit pro consequutione lucris dotalis sibi debiti ex Statuto Urbis, ultra dictum legatum, atque mandatum executivum ab A. C. obtinuit, commissaque causa appellationis in Rotam Ninot; Ego ad scribendum pro rea conventa requisitus fui, neque quod sciam ad ulteriorem disputationem devenitum est, vel ob mortem dicti Alexandri, vel propter concordiam, seu ob defensorum mutationem.

In congressu autem, juxta laudabilem stylum, pro causa directione habito, ac etiam in informationibus futuræ disputationis Rotalis preparatorijs, recognitis scripturis, tam coram A. C. quam in Signatura, pro utraque parte editis, duo erant puncti; Præ-

Carr. de Luc de Legat.

mò nempe, an dictum legatum compen sandum veniret cum lucro dotali; Et secundo, an illud factum censeatur de omnibus locis montium, vel solum de illa parte, qua spectabat ad uxorem, dempta quota spectante ad virum ratione dicti lucris.

Quatenus pertinet ad primum; Quamvis alij scribentes pro hac parte, post consuetum inutilem, ac superfluum cumulum eorum, quæ collecta habentur apud Menoch. lib. 4. præsumpt. no. Allogr. conf. 68. lib. 1. Rot. decis. 257. & 312. par. 7. recent., & in alijs frequenter, in ista quaestione, an & quando legatum factum creditori, censeatur factum animo compensandi, stante vulgari, nimiumque recepta distinctione, inter causam voluntariam, & necessariam, seu legalem, & conventionalem, dicerent, quod lucrum dotalis, utpotè delatum à Statuto, etiam sine conventionione esset potius legale, ac necessarium quam voluntarium; Attamen quando causa restringeretur ad hunc punctum, ego dicebam, quod nimium de illo dubitan sum esset, quoniam licet etiam in his specialibus terminis, in puncto juris, verior forte videatur hæc opinio, pro qua constituenda sit regula, ut agnoscat eadem Rota apud Cavaler. dec. 168. num. 1. & decis. 318. num. 1., & habetur sub tit. de dote in Romana augmenti dotis dis. 27.; In terminis tamen specialibus Statuti Urbis, contrarium Rota sibi placuit; ut scilicet dicatur potius debitum voluntarium, & consequenter, ut regulariter non intret compensatio, ut apud Cavaler. dist. a deci. 318. & apud Brvar. decis. 291. & habetur in dicta sua materia sub tit. de dote.

Et quamvis regula, quæ juxta dictam distinctionem statuitur, inducat simplicem juris præsumptionem, quæ non solum per contrariam probationem expressam, sed etiam per præsumptivam, seu adminiculativam, est elidibilis, ex generaliter deductis apud Menoch. & Allogr. ubi supra, & in specialibus terminis dotis & lucris, d. decis. 257. & 312. par. 7. rec., adeo ut ista pariter non sit quaestio juris, sed facti, & voluntatis, non recipiens proinde certam regulam generalem cuiusque casui applicabilem, cum decisio pendet à singulorum casuum individuis circumstantijs, prudenti arbitrio ponderandis; Ideoque irrisione dignæ mihi semper visæ sunt illæ juris quaestiones, quæ desuper assumi solent, sive illæ chartarum inanes repletiones, quæ cum allegationum magno cumulo desuper fieri solent, quoniam theoricæ juris est indubitata, ideoque tota quaestio reducitur ad factum sive ad applicationem; Attamen in hac facti specie, nullæ aderant conjecturæ, quæ suadere possent limitationem dictæ regulæ.

Super hoc autem puncto, in eodem casu, de quo agitur dicto tit. de dote dis. 27.; Advertetam, ut pro compensatione respondendum esset, non solum ex qualitate legati valde notabilis, & quæ circumstantia in hoc proposito pro conjectura ponderari solet, ut apud Allograd. dicto conf. 68. num. 38. Rot. dicta decis. 257. num. 11. & decis. 312. num. 10. & 11. par. 7. rec., sed etiam ob aliud testamentum posterius, quod inefficax fuit ad derogationem primi ob defectum solemnitatum, adeo ut si fuisset inter liberos, vel ad pias causas, rectè valuisset, cum voluntas esset perfecta; Et consequenter dum accedebat concludens probatio naturalis, ista sine dubio attendenda videbatur, dum ad hunc effectum sufficienti solæ præsumptiones, & conjecturæ.

Ponderando ulterius, circa hujusmodi præsumtionum, & conjecturarum efficaciam, quod magna differentia est, inter easum, in quo agatur de simpli-